

Sp. zn. 9298/2022/VOP/JČ
Č. j. KVOP-22256/2022
Datum 23. března 2022

Vážený pane A.,

obdržel jsem Váš podnět, v němž si stěžujete na skutečnost, že mužům se stejně jako ženám nesnižuje důchodový věk v návaznosti na počet vychovaných dětí.

Naprosto chápu Vaše rozhořčení, zvláště když jste o své děti pečoval jako samoživitel, což pro Vás dozajista nebylo jednoduché.

Bohužel však současná právní úprava je taková, že **rozdílný důchodový věk pro muže a ženy je výslovně prohlášen za přípustné rozdílné zacházení**, tj. nejde o případ, kdy se jedná o diskriminaci v právním slova smyslu.¹

Důvodem, proč zákonodárce v 60. letech 20. století v bývalém Československu přistoupil k zavedení rozdílného důchodového věku mužů a žen, byla snaha o zvýšení porodnosti. Stát tehdy neměl dostatek finančních prostředků pro zvyšování přídatku na dítě, nemohl proto zmíněnou dávkou sociálního zabezpečení podpořit porodnost přímo. Snížení důchodového věku žen chápal jako bonus, jenž by je mohl motivovat, aby porodily a vychovaly více dětí.

Ve snížení důchodového věku v návaznosti na počet vychovaných dětí se odráží historická role ženy v domácnosti, kdy výchova dětí ležela převážně na jejích bedrech. Navíc v důsledku mateřství docházelo ke znevýhodnění žen v pracovní oblasti (obvykle potřebovaly kratší úvazky, aby mohly skloubit péči o děti a výdělečnou činnost, nemohly velmi často pracovat ve směnném provozu, zaměstnavatelé měli obavy z častých absencí žen z důvodu nezbytné péče o nemocné děti atd.). Zhoršené postavení na trhu práce pak mělo za důsledek, že ženy měly obvykle nižší příjmy, z nichž se pak stanovily i jejich důchodové dávky. V tomto smyslu lze říci, že stát měl k rozdílnému zacházení mezi oběma pohlavími legitimní cíl. Byla jím především snaha o vyrovnaní nevýhody, kterou pro profesní život žen znamenalo naplňování role při výchově dětí, jež byla vnímána jako nezastupitelná. Ve vztahu ke starobnímu důchodu snížení důchodového věku dávalo ženám šanci, že pokud budou pracovat déle, do stejného věku, jako je důchodový věk mužů stejného data narození, zvýší se následně jejich důchodová dávka díky přesluhování na podobnou úroveň, jako mají jejich mužské protějšky.

---

1 Čl. 7 odst. 1 písm. a) směrnice Rady ze dne 19. prosince 1978 č. 79/7/EHS o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení a § 6 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Můžete samozřejmě namítat, že stejným problémům jako ženy v pracovní oblasti čelili i muži, kteří pečovali o děti. Bohužel však v minulém století případů obdobných Vašemu bylo velmi málo, zákonodárce proto neměl potřebu je legislativně řešit.

K obratu došlo až v 90. letech 20. století, kdy zákonodárce přijal nyní platný zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. V tomto zákoně je sice nadále zakotven rozdílný důchodový věk pro muže a ženy v návaznosti na počet vychovaných dětí, s postupem času se však důchodový věk mužů a žen vyrovnává právě z toho důvodu, že muži se více podílejí na péči o děti a postavení žen se v pracovní oblasti zlepšilo oproti minulosti.

Někteří podobně postižení muži jako Vy se pokusili v předchozích letech bránit soudní cestou. Jejich snažení však nebylo korunováno úspěchem. Ústavní soud České republiky² v roce 2007 dospěl k závěru, že rozdílný důchodový věk mužů a žen v návaznosti na počet vychovaných dětí je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Ve svém nálezu ale uvedl, že by bylo vhodné zavést stejný důchodový věk pro obě pohlaví, skoková změna by však byla nežádoucí, neboť by byla sociálně necitlivá a byla by v rozporu s principem předvídatelnosti práva. Rovněž Evropský soud pro lidská práva³ v roce 2011 rozhodl tak, že rozdílný důchodový věk pro muže a ženy v návaznosti na počet vychovaných dětí není diskriminací mužů ve smyslu čl. 14 Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod.⁴ Soud při svém hodnocení zohlednil i skutečnost, že Česká republika v polovině 90. let minulého století začala postupně sblížovat důchodový věk mužů a žen, takže do budoucna bude zajištěna rovnost mezi oběma pohlavími.

V současnosti tedy bohužel nemohu nijak přispět k vyřešení Vašeho problému. Vy sám můžete poté, co Česká správa sociálního zabezpečení zamítne Vaši žádost o řádný starobní důchod⁵ v době, kdy dosáhnete věku, který by byl u ženy stejného data narození při stejném počtu vychovaných dětí považován za důchodový věk, zvážit požádat ministra práce a sociálních věcí o **odstranění tvrdosti**.

Odstranění tvrdosti je mimořádným řešením důchodové záležitosti a záleží vždy na uvážení ministra práce a sociálních věcí, zda v konkrétním případě tvrdost shledá, či nikoliv. Na vyhovění žádosti tedy není právní nárok a proti rozhodnutí ministra nejsou připuštěny žádné opravné prostředky ani ve správním, ani v soudním řízení. Rovněž veřejný ochránce práv nemůže jeho věcnou správnost přezkoumávat.

---

2 Nález Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 53/04 (N 160/47 SbNU 111; 341/2007 Sb.), dostupný z: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=56787&pos=1&cnt=1&typ=result>.

3 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Andriele proti České republice ze dne 17. února 2011, č. 6268/08; dostupný z:

[http://datalot.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/7BAA5AC7B1D2229AC1257D19002E2FF8/\\$file/Andriele-rozsudek.pdf?open&_](http://datalot.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/7BAA5AC7B1D2229AC1257D19002E2FF8/$file/Andriele-rozsudek.pdf?open&_).

4 Byla publikována ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb.

5 Při sepisování žádosti o starobní důchod musíte důsledně trvat na tom, že chce požádat o tzv. řádný nebo obecný starobní důchod, a že si při stanovení důchodového věku přejete, aby Vám byla zohledněna výchova Vašich dětí. Pokud tak neučiníte, zaměstnankyně okresní správy sociálního zabezpečení označí Vaši žádost za žádost o předčasný starobní důchod, který, pokud Vám bude přiznán, bude trvale krácen.

Rozhodnete-li se žádost o odstranění tvrdosti podat, podrobně v ní popište, jak dlouho jste se staral o své děti jako samoživitel, a uveďte, že neuznání jejich výchovy pro účely snížení důchodového věku považujete za nepřiměřenou tvrdost.

Závěrem bych Vás rád informoval, že od 1. 1. 2023 se ke starobním důchodům bude připočítávat tzv. **výchovné**, které obdrží jeden z rodičů, který o dítě převážně pečoval. Budete si proto moci o zvýšení starobního důchodu z důvodu výchovy svých dětí požádat.⁶

Jinak než výše uvedenými informacemi Vám nemohu být v této věci nápomocen.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

---

⁶ Bližší informace o výchovném naleznete zde: <https://www.mpsv.cz/web/cz/hlavni-zmeny-v-duchodovem-pojisteni-schvalene-v-roce-2021>.